THE DAILY HEBREW JOURNAL
H. Winberg, Pres. & Gen. Mgr.
The Only Daily Jewish Newspaper in the Province of Ontario
- PUBLISHED BY -
— CANADIAN JEWISH PUBLISHING CO., LTD. —
251 - 253 Queen Street West — Telephone Adelaide 3961
Subscription Rates .. $5.00 Per Year
Single Copy — 2 Cents

זאל זיך אויך די קאנאדיש אידישע שטימע הערען

פון דעם קאמיטעט צו פראטעסטירען געגען די אידישע פאגראמען אין אוקראינע און אין אנדערע פלעצער האבען מיר ערהאלטען פאל-גענדען בריעף —

ניו יארק נאוועמבער 10
רעדאקטאר אידישער זשורנאל
טאראנטא.

פון א ביילינענדען צושריפט, וועט איהר זיך דערוויסען וועגען א מאנסטער-דעמאנסטראציע, וועלכע וועט פארקומען אין ניו יארק, עהנליכע דעמאנסטראציעס און מאס מיטינגס וועלען געהאלטען ווערען אין אלע שטעדט, וואו עס איז נאר דא א אידישע קהלה.

מיר פארלאנגען פון אייך, איהר זאלט אפעלירען דורך אייער צייטונג צו די קענעדער אידען, אז זיי זאלען אויך אראנזשירען עהנליכע פראטעסט דעמאנסטראציעס פאר דעמזעלבען טאג, מאנטאג דעם 24-טען נאוועמבער.

ערגעבענסט אייער
מארים ראטענבערג, פארזיצענדער.

מיר דרוקען דיעזען בריעף און מיר גלויבען, אז מען דארף צו איהם ווייניג וואס צו געבען. יעדען איינעם איז גענוג בעוואוסט דער חורבן און טרויער פון אוקראינע. און מען מוז טאן אליין, אום צו ראטעווען די אומגליקליכע וועלכע קומען אום פון די פעטלורא'ס, דעניקי'נס און זייער גלייכען. —

פראטעסט פארזאמלונגען זענען שטענדיג ווירקענדער, ווען זיי קומען פאר איבעראל אין איין צייט, און אזוי ווי אין די פאראייניגטע שטאא-טען, איז שוין דער 24-טער באשטימט געווארען אלס דעם טאג, דארפען די קאנאדער אידען פון דעם ניט אפשטעהן.

דער פערבאנד פון אוקראינער אידען און דער אידישער קאנגרעס הארפען זעהן אלעס צו טון, אז צוזאמען מיט דעם אמעריקאנער פרא-טעסט, זאל זיך אין דעמזעלבען טאג אויך הערען די פראטעסט שטימע פון די קאנאדער אידען.

ארום די נייעס וועגען ווילנער אוני-ווערזיטעט

ווי מיר האבען נעכטען געמאלדען אויף דער ערשטער זייט, האט דער ווילנער פוילישער אוניווערזיטעט באשלאסען צו עפענען דארטען א פאקולטעט פאר אידישער וויסענשאפט; און די אוניווערזיטעט-בעאמטע פיהרען שוין וועגען דעם פארהאנדלונגען מיט אידישע געלעהרטע אי-בערצונעהמען די אידישע קאפעדרעס.

די זעלבע פוילען וואס יאגט און הודפ'ט אזוי אידען און די אידישע קולטור, דיזעלבע פוילען, וועלכע פארבאט א אידישען אונטערשריפט, אידישע שילדען אא ד. ג. דיזעלבע פוילען זאל מיט אמאל חוערען אזוי גוט און פרום און וועלען איינפיהרען א אידישען פאקולטעט, צו דער זייט וואס זי זעצט פאר די באגרענצונגען געגען אידישע סטודענטען, עפעס האט זיך די גאנצע זאך ניט געוואלט גלויבען, און אז אונזער חשד איז באגרינדעט, איז צו זעהן פון די פויליש-אידישע צייטונגען, וועל-כע זענען נאר וואס הערהאלטען געווארען.

אין דעם נומער 220 פון דער ווארשאווער צייטונג ''דאס אידישע פאלק''. וועלכע מיר האבען נעכטען דערהאלטען שרייבט י. גרינבוים, דער דעפוטאט אינ'ם פוילישען סיים, און פיהרער פון די ציוניסטען, וועגען דעם ווילנער פוילישען אוניווערזיטעט. וועלכער איז גאנצע נייני-ציג יאהר געווען פארמאכט, און איז יעצט געעפענט געווארען, און י. גרינבוים זאגט אין זיין ארטיקעל צווישען אנדערעס:

''די איצטיגע פייערונג אין ווילנא איז א נקמה פון דער געשיכ-טע. פוילען קומט מיט איהר אוניווערזיטעט. פוילען עפענט דעם קוואל פון וויסען און בילדונג. דאס ארט איז געבליבען פוסט און לעער כמעט א גאנצען יאהרהונדערט. איצט קומט פוילען און בעזעצט עס. דאס דארף דיענען אלס א צייכען, אלס א סימבאל פון דער דאליע, וואס דאס פוילישע פאלק וויל שפיעלען אין ליטא. פוילען האט זיך אויף ווענען צו שטיצען אין לאנד און האט דעריבער ניט מורא עס צו בויען, צו שאפען אין איהם קולטור-צענטרען. רוסלאנד האט געלאזט דאס לאנד וויסט און ווילד, ווייל עס האט מורא געהאט פאר אלע זיינע פעלקער. פוילען קומט מיט איהר קולטור, וואס איז די קולטור פון איין טייל פון דער בעפעלקערונג.

און דערין שטעקט ווידער א געפאהר. דערין שטעקען די זאמען פון די קינפטיגע מלחמות. וועמענס ערשטע צייכענס מיר זעהען שוין היינט. עס ווערט אויפגעריכט די פוילישע אוניווערזי-טעט אין ווילנא — עס ווערט ניט געבויט די ווילנער אוניווערזיטעט, וועלכע זאל זיין אן אייגענטום פון אלע פעלקער אין ליטא און ווייס-רוסלאנד, זייער געמיינזאמער קוואל פון קולטור און בילדונג. מען שטיצט זיך אויף די אלטע טראדיציעס, מען האט פאר די אויגען די אמאליגע צייטען, ווען כמעט די איינציגע טרעגער פון דער אייראפעאישער קולטור און בילדונג אין לאנד זיינען געווען די פאליאקען, ווען זיי זיינען געווען דער איינציגער שיכט פון דער בעפעלקערונג וואס האט געוואלט האבען אן אוניווערזיטעט און זיך טענהיטיגט אין אן אוניווערזיטעט. אבער יענע צייטען זיינען שוין פארביי. איצט זיינען שוין די פאליאקען ניט דער איינציגער טייל פון דער בעפעלקערונג, וואס שטרעבט צו זיין אוניווערזיטעט. איצט מוז מען זיך אין דער הינזיכט רעכענען מיט אלע אנדערע נאציאנאליטעטען אין לאנד, און בתוכם אויך מיט דער אידישער.

מען עפענט אבער די אמאליגע פוילישע אוניווערזיטעט, און מיר האבען נאך ניט געהערט, מען זאל זיך הערביי רעכענען מיט די פאדערונגען פון אנדערע נאציאנאליטעטען. מען טראגט קולטור און בילדונג אין לאנד, אבער דאס זאל זיין פוילישע קולטור און פוילישע בילדונג. רוסלאנד האט מורא געהאט פאר אן אוניווער-זיטעט. פוילען האט קיין מורא ניט און וויל אויפפרישען די אמא-ליגע טראדיציעס, ווען די פוילישע קולטור איז געווען די הערשענדע אין לאנד, פוילען קומט מיט איהר אוניווערזיטעט און וויל איהר ארויפ צווינגען אויף אלע פעלקער פון לאנד.

דאס איז דער ערשטער וויכטיגער טריט אויף'ן געביעט פון קולטור און בילדונג, און מיט דעם דאזיגען ערשטען טריט זאגט מען די פעלקער: ''מיר וועלען אייך ניט לאזען אהן א קוואל פון בילדונג. אבער דער קוואל וועט זיין א פוילישער און וועט צווישען אייך די פוילישע קולטור פערשפרייטען''. און אזעלכע ווערטער ווערען נעוועהנליך פערשטאנען פון פעלקער, ווי א צייכען צו א קולטור קאמף וואס פאדערט די אנשטרענגונג פון אלע כחות''.

אזוי דענקט מען צווישען דעם פוילישען אידענטום וועגען דעם ווילנער אוניווערזיטעט, מיט וועלכען פוילען טריאמפירט יעצט אזוי, און אין וועלכען זי וויל אויך עפענען א אידישען פאקולטעט. די פוילישע אידען באטראכטען עס אלס א נייעם קולטור קאמף.

עס איז זיך אלזא ניטא וואס צו פרעהען מיט דעם נייעם אידישען פאקולטעט וועלכען מיר באקומען אין אן אוניווערזיטעט, וועלכער בלייבט געשלאסען פאר אידען, וואו אידען וועלען האבען די אלטע פראצענט-נארמע פון ימי ניקאלאי.

די צוויי גרויסט פעהלער פון דער ציוניסטישער קאמיטע

(ספעציעלע קארעספאנדענץ פון פאלעסטינא).

פון לואיס פישער

עס וועט ניט זיין קיין קאנסטיטו-ציאנעלע פערזאמלונג אין פאלעסטינא. אנשטאדט דעם האט די פראוויזארישע קאמיטע בעשלאסען צו רופען א מיטינג פון ערוועהלטע פערטרעטער פון די אי-דען אין פאלעסטינא אום צו פארבערייטען די זעלבסט-רעגירונג און דעמאקראטי-שע פערטרעטערשאפט פון די אידישע איינוואוינער. די עלעקשאנס וועלען אב געהאלטען ווערען דעם 26טען אקטאבער.

אבער דאס אלעס האט אונטער זיך א געשיכטע. מען וועט זיך ערינערען דאס די פראוויזארישע קאמיטע האט שוין פיעל מאל געהאט בעשלאסען צוזא מענצורופען א קאנסטיטוציאנעלע פער-זאמלונג. און דאס יעדעס מאל האט מען געפונען אן אויסרייד דאס אבצולעגען, און אז דאס לעצטע מאל האט מען עס געמוזט אבלעגען איבער דער פעראייניגטער געג-נערשאפט פון די ארטאדאקסען און קא-לאניסטען. יעצט אנשטאט א צוזאמענ-קונפט וואס האט געזאלט שרייבען די קאנסטיטוציע פון דער רעפובליק האבען מיר א פערזאמלונג וואס וועט מאכען א פערזוך אנצופאנגען א זעלבסט - פער-וואלטונג אין לאנד.

עס וועט זיין אינטערעסאנט צו דיס-קוטירען די געוועזענע געגנערשאפט צו דער קאנסטיטוציאנעלער פערזאמלונג און די יעצטיגע געגנערשאפט צו דער נייער פערזאמלונג — א בעוועגונג וואס וועט אפשר פיהרען דאצו דאס די פער-זאמלונג זאל אבגעלעגט ווערען אויפ'ס ניי אדער דאס מען זאל די אידעע אין גאנ-צען אויפגעבען. אבער דאס איז פאליטיק און ניט וויכטיג. צי די פערזאמלונג וועט יא עטוואס אויפטאן צו ניט. איז אבער יעצט פאר אונז זעהר וויכטיג צו בע-טראכטען: 1) ווארום פערלאנגט דער געזונטער עלעמענט פון דער בעפעלקע-רונג אזא פערזאמלונג, און 2) ווארום דארף די בעפעלקערונג האבען זעלבסט-רעגירונג. איינינע וועלען ענטפערען דאס זיי פערלאנגען א פערזאמלונג, דער-פאר ווייל דער ישוב מוז האבען זעלבסט-רעגירונג. דאס איז טאקע זעהר ריכ-טיג אבער עס וועט אויך ניט זיין ווייט פון אמת ווען מען וועט אויך אנגעבען אן אנדער אורזאך:

דער קלאפ וואס די אידעע פון א פערזאמלונג האט געקראגען פון דער חלוקה-ארגאניזאציע, און פון די אייגענ-טימער פון לאנד וואלט ניט נאר צוש-טערט דעם גאנצען פלאן, נאר עס וואלט אויך געבראכט דאצו דאס די גאנצע אי-דעע וואלט אויפגעגעבען געווארען פאר א לאנגער צייט, ווען עס וואלט ניט גע-ווען אן אנדער אורזאך. די אורזאך וואס-מען וויל אזוי שטארק א סיסטעמע פון זעלבסט-רעגירונג איז, ווייל מען איז זעהר אונצופריעדען פון דער פרעמדער רעגירונג. זייט דאס לאנד איז בע-פרייט געווארען זיינען די לאקאלע אידי-שע אנגעלעגענהייטען געלעגען אין די הענד פון דער פאלעסטינער קאמישאן, וועלכע האט געארבייט מיט דער מאכט און לויט די בעפעהלע פון דעם לאנדא-נער צענטראלען ציוניסטישען אפיס. די קאמישאן האט א צוויי יאהריגע געשיכטע אונטער זיך און דאך האט זי ניט קיין פריינד צווישען איין און איינציגען עלע-מענט, קלאס אדער טייל פון דער בעפעל-קערונג אויסער אפשר פון דער פאראזי-טישער בעפעלקערונג פון אונזערע הייליגע שטעדט אויף וועלכער די זאגענאנטע מא-דערנע רעגירונג האט געדרענגענט מיט מעהר נאכ'ר אלס אין די אלטע חלוקה צייטען פאר דער מלחמה. דאגעגען געפי-נען זיך צווישען די געגנער פון דער ציו-ניסטישער קאמישאן ראדיקאלען, האלבע ראדיקאלען ווי אויך די מיטעל קלאס קאנ-סערוואטיווען.

עס איז געקומען צו אזא צושטאנד דאס פיעלע מענשען פון די פערשיעדענע פארטייען האבען א פאאר מאל פער-לאנגט דאס דער גרעסטער טייל פון די פערזאנען וואס שטעלען צוזאמען די קא-מישאן זאלען צוריקגערופען ווערען און עס איז נאר א דאנק דעם וואס הר. וויי-מאן ווערט דא ערווארטעט, האט מען אויפגעגעבען א געגנערישע דעמאנסטרא-ציע געגען זיינע דערוויילינע פער-טרעטער און מיטארבייטער. די אונצו-פריעדענהייט איז שטארק געוואקסען דורך דער קאמישאנ'ס שטעלונג צו די אימיגראציע און ארבייטער פראגען. די קאמישאן האט גאר ניט געטאן אום ארויסצוהעלפען די יעניגע וואס האבען געוואלט אימיגרירען קיין פאלעסטינא, און האט אויך מיט גאר ניט ארויסגעהאל-פען די יעניגע וואס זיינען געקומען צו די טויערען פון לאנד. עס ווערט אויך פערזיכערט פון גוטע אויטאריטעטען, דאס די קאמישאן האט בענוצט איהר איינ-פלוס אום צו פערמאכען די טירען פון פאלעסטינא. אנגלויבליך ווי דאס קלינגט איז עס דאך א פאקט, דאס פיעלע אימיג-ראנטען האבען נאך א לאנגער לאנגוויי-ליגער און געפעהרליכער רייזע געפונען די טויערען פון יפו און די אייזען באהן דרום פון סיריע, פארמאכט פאר זיי.

יעצט ווארט א דאקטאר און דריי סטו-דענטען דאס מען זאל זיי מיט געוואלט צוריקשיקען קיין סיביר, טויזענדע ליידען אין קאנסטאנטינאפאל דערפאר, ווייל זיי קענען ניט קריגען ערלויבניש צו ענ-דיגען דעם לעצטען טייל פון זייער רייזע קיין פאלעסטינא.

די יעניגע וואס ווילען ניט צולאזען דאס פרישע לעבענס בלוט זאל צוקומען דעם ישוב ווערען גלייך פערהאסט און פערליהרען דעם צוטרויען פון פאלק. וועה רענד די דערוויילינע אידישע רעגירונג זוכט מיט אלע מיטלען אפצושטעלען די אימיגראציאן, איילען זיך אנדערע עלעמענ-טען אריינצוברענגען וואס מעהר מענשען מאטעריאל. עס איז ניט נייטיג הא צו דיס קוטירען ווי שעדליך דאס איז. מען וועט זאגען דאס די יעצטיגע אומשטענדען ער לויבען ניט קיין נייע לאנד בעזעצער. אבער מענשען וואס האבען שטודירט די לאקאלע בעדינגונגען זיינען מיט דער מיי-נונג דאס ערשטענס, ווען די קאמישאן וואלט נאר געהאט דעם נויטיגען ווילען דאצו וואלט זי איהר געלד אויסגעגעבען אויף אזא אויפן דאס קוועלען פון ארבייט וואלטען בעשאפען געווארען פאר די נייע אימיגראנטען און צווייטענס, וואלטען די אימיגראנטען זיך געקענט געפינען אר-בייט אפילו אהן דער קאמישאנ'ס הילף. דער ''הפועל הצעיר'' פון 17טען סעפ-טעמבער מעלדעט דאס 26 אימיגראנטען וועלכע זיינען אנגעקומען קיין יפו דעם 10 טען אויגוסט האבען געקראגען ארבייט אין א וואך צייט. צוגעבענדיג דאס אר בייטענדיג אויף אזא קליינעם מאסשטאב וועט מען ניט קענען לעזען די שווערע עקאנאמישע פראגע פון דער צוקונפט, איז אבער זיכער דאס יעדער קליינער פערזוך וואס עס ווערט געמאכט ערמוטיגט די היגע בעפעלקערונג. זיי צו ענטמוטיגען איז געוויס געגען די אינטערעסען פון די ציוניסטען, איבערהויפט ווען מען ווייס דאס מען מוז האבען ענערגיע, מוטה און לעבענס-קראפט צו פערלאזען א היים און זיך לאזען אין א ווייטער געפעהרליכער רייזע ניט וויסענדיג וואס די צוקונפט וועט זיי ברענגען. עס איז ווערט צו בע מערקען דאס די ארבייטער, וועלכע מעהר פון יעדען אנדערען קלאס האבען צו פער ליערען דורך דעם אנקומען פון נייע ארביי טער אין לאנד, זיינען די יעניגע וואס פער לאנגען דאס מען זאל ווילקאמען און ער מוטהיגען אימיגריישאן, זיי מיינען זיין מיט דער מיינונג דאס ארבייט בעשאפט ארבייט און דאס די קליינע פערזוכען ווע לען אפשר ווירקען דאס די גרויסע מאשי נערי זאל זיך אנפאנגען בעוועגען.

דער קאמישאנ'ס מיסהאנדלונג פון ביידע וויכטיגע פראבלעמען פון אימיגרא ציאן און ארבייט, האבען זי געשטעלט אלס באנקראט אין די אויגען פון דער בעפעלקערונג. די דורכשניטליכע מיינונג איז דאס די קאמישאן סימפאטיזירט ניט מיט דער היגער בעפעלקערונג. דאס זי איז ניט געניינט זיך צו רעכענען מיט די ווינשע פון דער בעפעלקערונג, און דאס זי איז ניט גענוג בעקאנט מיט די לאקא לע צושטענדע אין פאלעסטינא.

עס קען ניט זיין דאס א מענש וואס איז נאר וואס אראפ פון דער שיף וואס האט איהם געבראכט פון אמעריקא אדער ענגלאנד, זאל באלד קענען אויספילען אן אמט פון דער גרעסטער וויכטיגקייט. מען מוז די פערשיעדענע פראגען שטודירען דא אויפן ארט פאר א לאנגער צייט בע פאר מען ערלויבט זיך צו געבען אן ענט פער אויף זיי. ווי קען א מענש ריכטיג פערשטעהען די אראבער פראגע ווען ער פערשטעהט ניט די אראבישע פסיכאלא-גיע, די אראבישע שפראך, און די בעציהונ גען צווישען דעם איד און אראב? און דאך איז א פאקט דאס ניט נאר זיינען די מייסטע מעמבערס פון דער קאמישאן ניט גענוג בעקאנט מיט די לאקאלע פראבלע מען, נאר זיי ערלויבען ניט דאס מענשען וואס האבען יא געהאט ערפאהרונג זאלען זיי אויסהעלפען.

פאלעסטינא פארמאגט עקספערטען און פעהיגע פערוואלטער, וועלכע וואלטען זיכער געקענט זיין פון גרויס הילף און דאך האט מען זייער הילף ניט פערלאנגט. ווען קלאהרע אויגען זעהען אז פעהלערען ווערען געמאכט דורך אונוויסענהייט און מאנגעל אין סימפאטי, איז צייט דאס מויל זאל פראטעסטירען. עס איז קלאר דאס א רעגירונגס סיסטעם וואס ארבייט פון דרויסען קען ניט זיין שטארק ערפאלג רייך. עס איז אויך זיכער דאס אן אבסא לוטע זעלבסט-רעגירונג קען ניט אר בייטען. ביידע עקסטרעמען טויגען ניט. דער ערפאלג וועט קומען נאר דורך א סימפאטישע מיטווירקונג פון דער לאקא לער בעפעלקערונג און די פערטרעטער פון דער וועלטליכער ציוניסטישער ארגאני זאציע.

ביז יעצט האבען מיר דיסקוטירט ווא רום די בעפעלקערונג פערלאנגט זעלבסט רעגירונג ? די פראגע איז יעצט ווארום מוז די בעפעלקערונג האבען זעלבסט רעגירונג ? אין קירצען איז דער ענט פער פאלגענדער: יעדע גרופע פון מענ-שען זאל אנפיהרען איהר אייגענע אנגע לעגענהייט אויב די מיטגליעדער פון דער גרופע זיינען גענוג ציוויליזירט דאס צו טאן. אין פאלעסטינא איבערהויפט איז נויטיג דאס די בעפעלקערונג זאל זיך אויסלערנען זעלבסט רעגירונג דערפאר ווייל זיי האבען דאס ניט געהאט ווען עס איז בעגאר. אין דער פערגאנגענ הייט האט די י'ק'א אדער די חובבי ציון, דער באראן ראטהשילד אדער דער אקצ יאנס קאמיטע, אדער די יעניגע וואס לע בען פון חלוקה, צוזאמענגעשטעלט דעם גאנצען ישוב. פעהדערבונג איז געווען דער רעזולטאט פערשיעדענע עלעמענטען האט מען אויסגעלערנט ווי אזוי ניט צו ארבייטען און דאך צו לעבען. די עלטערע האט מען אויסגעלערנט דאס זיי מו זען ניט בעצאהלען פאר דער בילדונג פון זייערע קינדער, און דאס זיי דארפען זיך ניט זארגען פאר די וואס זיי דארפען ערנעהרען מענשען זיינען אויפגעצויגען מיט דעם געדאנק דאס זיי קענען לייהען און ניט צוריקגעבען. דאס זיי קענען לע בען און ניט פערדיענען. געוויס קענען אזעלכע מענשען ניט זיין דער אנפאנג פון א לאנד. דער ישוב מוז אנפאנגען צו פיהרען זיין אייגענע ווירטשאפט און אויפהערען צו לעבען פון דער גוטסקייט פון דער אויסער וועלט, די ענדערונג מוז זעלבסט פערשטענדליך אנגעהען גראדענ ווייז.

געוויסע פלענער וועגען דער צוקונפ טיגער בעזעצונג פון לאנד קענען ניט בע האנדעלט ווערען פון דער בעפעלקערונג זעלבסט, אבער א געוויסער גראד זעלבסט-רעגירונג מוז בעשאפען ווערען. דאס איז וואס די פערזאמלונג פון די פאלעסטינא פערטרעטער דענקען צו טהאן.

פרעמיערס פון אנטעריא זייט דער קאנפעדעראציע

מיט דער איבערקעהעניש אין אונזער פראווינץ, וואו אלס רעזולטאט פון די לעצטע וואהלען איז דער ''פארמער-ראט'' וואס פיגורירט אונטער די ראשי תבות ''יו עף א'' (יונייטעד פארמערס ארג.) אריין אין מאכט און איבערגענומען די אויטאריטעט איבער דער אדמיניסטרירונג און געזעצגעבונג פון דיעזער פראווינץ, און מיט דער באשטימונג פון'ם פארמער מר. ע. סי. דרורי אלס פרעמיער — ווערט די פראווינץ אנטעריא באשיינט מיט א גאנץ נייעם רעגירונגס קאליער, און זי צעהלט דעם 8-טען פרעמיער זינט דער קאנפעדעראציע מיט 52 יאהר צוריק, ווען די ''דאמיניאן אף קענעדע'' איז פארמירט געווארען.

און ווייל די נייע רעגירונג אונטער-שיידט זיך לחלוטין פון די ביז איצטיגע, און ווייל קיינער ווייס נאך ניט, אין וואס פאר אן ארץ זבת חלב ודבש די נייע ''דערלייזער'' וועלען אונז אריינפיהרען — איז עס דעריבער צייט-מעסיג ארויס-צוציהען א סך הכל פון דער ארט און ווייזע ווי אונזער פראווינץ איז רעגירט געווארען ביז היינט, און דער עיקר — וועגען די פערזאנען וואס זיינען געשטא-נען אן דער שפיצע פון די ביז איצטיגע אדמיניסטראציעס פון דיעזער פראווינץ.

דער גליקליכסטער פון אלע פרעמיערס וואס אנטעריא האט געהאט ביז איצט, איז אהן צווייפעל געווען דער דריטער זינט קאנפעדעראציע, און דאס איז: סער אליווער מאוואט. ער האט אנגע-האלטען דעם אמט ניט ווייניגער ווי 24 יאהר כסדר, און וואלט ער ניט רעזיג-נירט אין 1896, צוליעב דעם וואס ער האט באשלאסען אריינצוגעהן אין סער ווילפריד לאריעס פעדעראלען מיניסטער-יום, און וואלט געווען אנהאלטען דעם אמט אויף נאך צוויי יאהר — וואלט עס געהייסען, אז סער אליווער מא-וואט איז געווען פרעמיער פון אנטעריא א העלפט פון דער גאנצער צייט, זינט די דאמיניאן איז פארמירט געווארען.

דער ערשטער פרעמיער פון אנטעריא, וועלכער איז אריין אין אמט גלייכצייטיג מיט דער פאראייניגונג פון אלע קאנע-דער פראווינצען אין איין דאמיניאן, וואס איז פארגעקומען אין 1867, איז גע-ווען דזשאהן סענדפילד מעקדאנאלד.

אינטערעסאנט איז צו באמערקען, אז דער ערשטער פרעמיער מעקדאנאלד און דער זיבעטער סער וויליאם הוירסט — האבען געהאלטען דעם אמט אויף גלייכע טערמינען נעמליך צו פיער יאהר.

די ערשטע אלגעמיינע וואהלען פון דיעזער פראווינץ, זיינען געווען אין כאראקטער און אין די אישוס אין גאנצען פארשיעדען פון די איבעריגע, וואס האבען נאכגעפאלגט. דער קאמף איז ניט אויסגעפאכטען געווארען אויף פאר-טיי ליניען נאר אויף לאקאלע סענטימענ-טען און סימפאטיען. קיין ארגאניזירטע אפאזיציאנס פארטיי איז נאך אין יענער צייט ניט געווען, אבער עס האט ניט געדויערט לאנג און אזעלכע האט זיך פאר-מירט מיט האנ. עדווארד בלעק אלס אנ-פיהרער.

ענטוויקעלט האט זיך די אפאזיציע צו פארדאנקען דעם פאקט, וואס די רעפארמער וועלכע האבען געהאט א גאנץ היבשע פארטרעטערשאפט אין פארלא-מענט, האבען געטענה'ט אז מען גיט זיי ניט גענוג פארטרעטערשאפט אין דעם מיניסטאריען קאבינעט. האט זיך, פארשטעהט זיך, אנגעהויבען א מחלוקת. און אז מען האלט זיך שוין אין קריגען געפינט מען שוין אוים אלערליי חטאים. זאגט, צום ביישפיעל, די אפאזיציע גע-טענה'ט, אז דער דאמאלסדיגער פרעמי-יער פון קענעדע דזשאהן א. מעקדא-נאלד, איבט אוים צופיעל איינפלוס אויף דער אנטעריאר רעגירונג, און מען מוז צוגעבען, אז אין גאנצען אומ-גערעכט זיינען זיי ניט געווען, ווייל דזשאהן סענדפילד מעקדאנאלד איז טאקי אריין אין מאכט מיט דעם ''רבינם בח'' פון אטאווא.

דאס מערקווירדיגסטע מיט דעם ערש-טען אנטעריאר פארלאמענט איז געווען, וואס ער האט זיך, פונקט ווי דער לעצ-טער, פארנומען מיט א געזעצגעבונג פאר א קאנטראל איבער שטארקע משקאות. און אבוואהל די כונה פון דעם ערשטען פארלאמענט איז ניט געווען פאלשטענ-דיגע פראהיבישאן, נאר שענק-לייסענס — איז דאך פאראן א שטיקעל עהנליכ-קייט אין דעם הויפט כאראקטער פון דער דאזיגער אישו.

דזשאהן סענדפילד מעקדאנאלד האט אנגעהאלטען זיין אמט ביז דעצעמבער 1871. כאטש זיין רעגירונג איז ני-דערגעשטימט געווארען פריהער, נעמליך אין מערץ פון זעלבען יאהר. ער איז אבער נאך אליין פארבליבען אין אמט, ביז דער פארלאמענט האט דורך אן אונצו-טרויאונגס וואוט איהם געצוואונגען צו רעזיגנירען.

און ווי עס איז געווען צו ערווארטען, איז דער פיהרער פון דער אפאזיציע, האנ. עדווארד בלעק געווארען פרעמיער, אבער אין א קורצער צייט ארום האט זיך זיין קאבינעט געמוזט אויפלעזען, ווייל ער אליין און די מעהרסטע פון זיין מיניס-טארען קאבינעט זיינען אויך גלייכצייטיג געווען מיטגליעדער פון דעם פעדע-ראלען פארלאמענט, און עס איז דע-מאלט געשאפען געווארען א געזעץ, אז קיין צוויי פארלאמענט טערמען טאר מען ניט האלטען.

נאך איהם איז געקומען דער דער-מאהנטער סער אליווער מאוואט, וועלכער האט, ווי שוין געזאגט, געהערשט גאנצע 24 יאהר. די אורזאך פון זיין ערפאלג איז אהן צווייפעל געווען זיין אויסערגעוועהנליכע פעהיגקייט אלס אד-וואקאט און שטארקער ווילען. צו פאר-דאנקען זיין אויסערגעוועהנליכע פעהיג-קייט און שטארקייט, האט אנטעריא צוגעקראגען ארום זעכציג מיליאן אקער לאנד צו איהר טעריטאריע און איז רייכער געווארען אין מינעראלען, געהילצען און אנדערע נאטור-רייכטימער.

אין 1896 האט סער אליווער רעזיג-נירט און ארטור ס. הארדי האט פארנומען דעם פרעמיער אמט. מר. הארדי איז געווען א גוטער געשעפטסמאן און מיט געוויסע פאליטישע פעהיגקייטען. די צרה אבער מיט איהם איז געווען: זיין אימ-פולסיווער כאראקטער; ער האט ניט געקענט טאלערירען קיין געגנער און אזעלכער האט פארשטעהט זיך געהאט א סך שונאים.

צוליעב שוואכען געזונד האט ער רעזיגנירט פון זיין אמט און איז אין א קורצער צייט ארום געשטארבען.

אין אקטאבער 1899 איז סער דזשארדזש וו. ראסס געווארען פרעמיער אויף דעם פלאץ פון מר. הארדי. ער האט אנגעהאלטען זיין אמט ביז זיין רע-גירונג איז נידערגעשטימט געווארען אין 1905.

זיין נאכפאלגער איז געווען סער דזשיימס וויטנעי. זיין אדמיניסט-ראציע האט זיך אויסגעצייכענט מיט דער באשאפונג פון דער פראווינציעלער הידרא-עלעקטריק קאמיסיע, אונטער דער פיהרערשאפט פון סער אדאם בעק, אלס א רעזולטאט דערפון האט אנטעריא היינט צו טאג דעם בעסטען עלעקטריק-סיסטעם אין דער וועלט.

סער וויליאם הוירסט, וועלכען מען האט ניהערגעשטימט אין די לעצטע וואהלען, איז געווארען פרעמיער אין 1915, נאך דעם טויט פון סער דזשיימס וויטנעי. סער וויליאם האט זיך אפ-געגעבען מיט מלחמה ענינים און הויפט-זעכליך האט ער געארבייט פאר דעם טעמפערענץ געזעץ, וואס דאס פאלק האט אינדארסירט, טראץ דעם וואס איהם אליין האט דאס זעלבע פאלק ני-דערגעשטימט.

די וואנדערונג פון די בולגארישע אידען צו דער שלום קאנפערענץ

פון נ. הערמאן.

בעת די פערהאנדלונגען אויף דער פאריזער שלום קאנפערענץ האבען אויך די בולגארישע פער טרעטער פראטעסטירט געגען דעם, אז די רעכט פון די מינ-דערהייטען אין בולגאריען זא-לען גאראנטירט ווערען דורך'ן שלום אבמאך. זיי האבען מאטיווירט דערמיט וואס בול-גאריען בעהאנדעלט איהרע מינדערהייטען אויף'ן בעסטען אופן. אלס בעווייז האבען זיי פארגעלעגט דער שלום קאנפע-רענץ פאלגענדען מעמאריאל, וועלכער איז צוזאמענגעשטעלט געווארען דורך'ן אידישען גע-מיינדע פערבאנד אין בולגאר-יען און וועלכער איז אן אמת-ער לויב געזאנג פאר'ן בולגארי-שען פאלק און זיין רעגירונג. מיר גיבען דא איבער דעם פאר-קירצטען אינהאלט פון דעם דא-זיגען העכסט אינטערעסאנטען מעמאריאל.

אין מאמענט, ווען בולגאריען איז געשאפען געווארען, האט בולגאריען, שוין מיט הרום בולגאריען פערמאגט ניט מעהר ווי 15 טויזענד אידען.

איצטר איז דא ניט ווייניגער פון 60 טויזענד.

שוין דער דאזיגער פאקט אליין רעדט דבורים. אויב מיר וועלען נעהמען אין אכט, אז אין דערזעלבער צייט זיינען די מינדערהייטען אין סערביען און גרי-כענלאנד ניט געשטיגען און זייער צאהל אין רומעניען איז זאגאר געווארען אויף הונדערט טויזענד ווייניגער.

די אידען וואס האבען אריינגעוואנ-דערט אין בולגאריען, זיינען געקומען כמעט פון אלע מדינות פון מזרח איירא-פא, הויפטזעכליך פון רוסלאנד, פון רומעניען און פון פוילען. די איינוואנ-דערונג אין בולגאריען האט זיך אנגעהוי-בען פון יענעם מאמענט, ווען דאס דא-זיגע לאנד האט זיך געלאזט הערען דורך זיין טאלעראנץ

אין דער נאציאנאלער פערזאמלונג פון טירנאווא, וועלכע איז צונויפגערופען געווארען תיכף נאך'ן בערלינער קאנגרעס זיינען נעבען די פארשטעהער פון דער ארטאדאקסישער (פראוואסלאווגער) קירכע געזעסען אויך די פארשטעהער פון אלע מינאריטעטען, טערקען, אידען און אנדערע. די קאנסטיטוציע, וועלכע האט פראקלאמירט די פרייהייט פון דער געזינונג, פון דער פרעסע, די ציווילע און פאליטישע רעכט פאר אלעמען ענט-האלט א פאראגראף 61, וועלכער איז בעמערקונגסווערט צוליעב דער אידעל-קייט פון דער פארם, אין וועלכער ער איז אבגעפאסט: ''אלע בירגער זיינען אין בולגאריען פריי. דער שקלאף ווערט א פרייער מענש תיכף, ווי ער איז ארי-בער די גרענעץ!

אבער דאס אלץ וואלט נאך ניט געווען גענוג צו איבערצייגען אין דער בולגארי-שער טאלעראנץ יענע, וועלכע ווייסען, אז א קאנסטיטוציע קען אמאל זיין א פראדוקט פון א צייטווייליגער פאראיבער געהענדער שטימונג. עס זיינען בע-קאנט לענדער, וואו אונטער דרוק פון די ציוויליזירטע פעלקער זיינען געשריבען געווארען וואונדערבארע פאראגראפען און געזעצען, וואס זיינען אבער קיינמאל ניט ערפילט געווארען. דאס האט אין בולגאריען ניט פאסירט. דאס בולגא-רישע פאלק האט געטון מעהר ווי עס האט פארשפראכען. עס האט געעפענט זיי-נע טויערען פאר אידען פון אנדערע לענ-דער, האט זיי מכניס אורח געווען, גע-געבען א היים און אן עקזיסטענץ.

דורך רושטשוק, ווארנא, אדריאנא-פאל און סאלאניקי, זיינען יעדען יאהר טויזענדער אידען אנטלאפען פון רוסישען און רומענישען אנטיסעמיטיזם און גע-קומען זוכען שוץ אין בולגאריען. פון די איינגעוואנדערטע איז דער גרעסטער טייל שוין געווארען באלגארישע בירגער און געניסען פון אלע בירגערליכע און פאליטישע רעכט.

נאר אפילו די וואס האלטען זיך ביי דער פריהערדיגער מלוכה אנגעהעריגקייט בענוצען אויך אלע בירגערליכע רעכט. זינט דעם פויערען אויפשטאנד אין רומעניען, אין יאהר 184 , זיינען די באל-גארישע פארטייען אויף'ן דונאי פער-פלייצט געווארען פון אידישע פליכט-לינגען. אנשטאט זיך אבצוזאגען פון אנגעהמען זיי, ווי דאס האבען געטהאן אנדערע לענדער, האט די רעגירונג אין סאפיא פארגאנדערנישיקט א צירקו-לאר טעלעגראמע צו אלע פרעפעקטען פון די דונאי שטעדט, אין וועלכען זיי זיי-נען אויפגעפאדערט געווארען אנצונעה-מען אלע מיטלען, אום צו פערזארגען, מיט דער הילף פון די ארטיגע אידישע קהלות, פליכטלינגען מיט די נויטיגס-טע בעדערפענישען און אריבער שיקען זיי אין מיטען לאנד. קיין איינציגער פון זיי איז שוין צוריק פון לאנד ניט אוועק.

נאך ביי היינטיגען טאג לויפען אי-דען פון רומעניען צוליעב דעם דארטיגען אנטיסעמיטיזם, און הגם בולגאריען אליין געפינט זיך אין א שווערער לאגע, טהוט זי אלצדינג, אבי ניט צוטרייבען די אידען צוריק.

(פארזעצונג אויף פייזש 6)